

ENVIRONMENTAL ECONOMICS AND MODERN ENVIRONMENTAL ISSUES

Онуфрієнко Н. Л., старший викладач
Кочнова І. В., старший викладач

*Національний університет «Запорізька політехніка»
м. Запоріжжя, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-080-3-18>

ТЕНДЕНЦІЇ ПРИРОДНОЇ СКЛАДОВОЇ ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ ЗАПОРІЗЬКОГО РЕГІОНУ

Запорізький регіон є унікальним регіоном, де зосереджено могутній промисловий потенціал металургійного, гірничозбагачувального, машинобудівного та хімічного комплексів. Водночас, Запорізький регіон є одним із найбільш техногенно-навантажених регіонів України. Значні обсяги викидів небезпечних речовин у повітря, погіршення стану водойм і ґрунтів, накопичення у великих обсягах промислових та побутових відходів стають неминучим наслідком промислового розвитку області. Запорізька область входить до п'ятірки найбільш забруднених областей України. З огляду на це, однією з визначальних умов сталого економічного і соціального розвитку Запорізької області в цілому є охорона навколишнього природного середовища, раціональне використання природних ресурсів та збереження екологічної безпеки життєдіяльності населення. Згідно зі «Стратегією регіонального розвитку Запорізької області на період до 2027 року» однією із стратегічних цілей регіонального розвитку визначено екологічна безпека та збереження природних ресурсів [1].

За статистичними даними [2] щодо обсягів капітальних інвестицій на охорону навколишнього природного середовища за видами природоохоронних заходів по Запорізькій області впродовж 2014-2019 рр. спостерігається загальна тенденція до збільшення обсягів капітальних інвестицій на охорону

навколишнього природного середовища за видами природоохоронних заходів. Графічно статистичні дані представлені на рис. 1.

Рис. 1. Динаміка капітальних інвестицій на охорону навколишнього природного середовища за видами природоохоронних заходів (2014-2019 рр.)

За структурою капітальних інвестицій на охорону навколишнього природного середовища за видами природоохоронних заходів найбільший відсоток займають витрати на охорону атмосферного повітря і проблеми зміни клімату; друге місце – витрати на захист і реабілітацію ґрунту, підземних і поверхневих вод; третє місце – очищення зворотних вод.

За статистичними даними [2] щодо обсягів поточних витрат на охорону навколишнього природного середовища за видами природоохоронних заходів по Запорізькій області впродовж 2014-2019 рр. спостерігається тенденція до збільшення як обсягів поточних витрат на охорону навколишнього природного середовища, так і за видами природоохоронних заходів. Графічно статистичні дані на рис. 2.

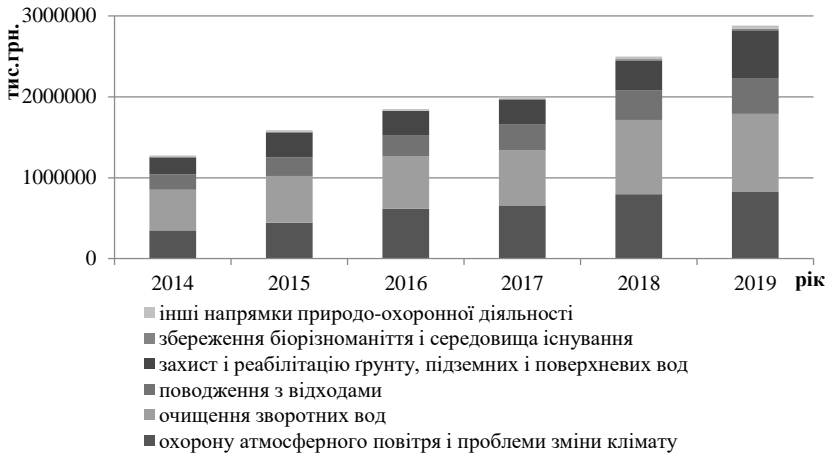

Рис. 2. Динаміка поточних витрат на охорону навколишнього природного середовища за видами природоохоронних заходів (2014-2019 рр.)

За структурою поточних витрат на охорону навколишнього природного середовища за видами природоохоронних заходів найбільший відсоток займають витрати на очищення зворотних вод; друге місце – витрати на охорону атмосферного повітря і проблеми зміни клімату; третє місце – витрати на поводження з відходами та витрати на захист і реабілітацію ґрунту, підземних і поверхневих вод.

Утворення та накопичення значних обсягів відходів виробництва та споживання зумовлено, певним чином, масштабністю ресурсного використання та енергетично-сировинною спеціалізацією економіки регіону в цілому.

За статистичними даними [2] щодо обсягів утворення та поводження з відходами по Запорізькій області впродовж 2014-2019 рр. спостерігається загальна тенденція до збільшення обсягів утворених відходів, за період, що досліджується. Щороку, впродовж 2014-2019 рр., спостерігається стійка тенденція до збільшення питомої ваги використаних, знешкоджених та утилізованих відходів від загального обсягу утворених. Ця тенденція обумовлена збільшенням відсотку відходів, що використову-

ються як вторинні матеріали. Графічно статистичні дані представлена на рис. 3.

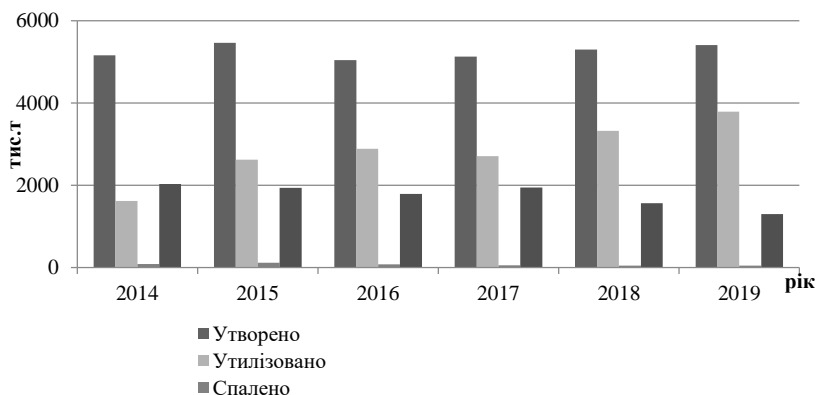

Рис. 3. Динаміка утворення та поводження з відходами (2014-2019 рр.)

Запорізька область замикає п'ятірку регіонів з найбільшим показником утворення відходів I–IV класів небезпеки за даними Державної служби статистики України [3].

За статистичними даними [2] викиди забруднюючих речовин і парникових газів, діоксиду вуглецю в атмосферне повітря стаціонарними джерелами по Запорізькій області впродовж 2014-2020 рр. мають загальну тенденцію до зменшення: у 2015 році в порівнянні з 2014 роком – обсяги викидів зменшилися на 8,83%, у 2016 році порівняно з 2015 роком – на 38,24%, у 2017 році порівняно з 2016 роком – спостерігалася тенденція збільшення на 8,32%, у 2018 році порівняно з 2017 роком – зменшення на 3,43%, у 2019 році порівняно з 2018 роком – на 0,74%, у 2020 році порівняно з 2019 році на 10,32%, у 2020 році порівняно з 2014 роком – на 47,57%. Така ж загальна тенденція до зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин і парникових газів, діоксиду вуглецю в атмосферне повітря спостерігається і загалом по Україні. Але, незважаючи на тенденцію до зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин

і парникових газів, діоксиду вуглецю в атмосферне повітря, Запорізький регіон залишається у п'ятірці найбільш забруднених регіонів України.

Отже, за результатами дослідження природної складової інклюзивного розвитку регіону було виявлено, що основними проблемами Запорізького регіону були і залишаються наступні: наявність значних обсягів накопичених відходів, відсутність потужностей для їх знешкодження або утилізації, а також місць для їх видалення; локальний характер заходів з охорони повітря, що проводяться підприємствами-забруднювачами і не дозволяють досягти екологічного ефекту, достатнього для поліпшення якості повітря регіону; забруднення поверхневих водних об'єктів неочищеними і недостатньо очищеними зворотними водами підприємств металургійного комплексу та житлово-комунальної галузі; збідніння ландшафтного та біологічного різноманіття.

Література:

1. Стратегія регіонального розвитку Запорізької області на період до 2027 року. Обласна державна адміністрація Запорізької області: веб-сайт. URL: <https://www.zoda.gov.ua/> (дата звернення: 10.04.2020).
2. Навколишнє середовище: статистична інформація Головного управління статистики в Запорізькій області веб-сайт. URL: <http://www.zp.ukrstat.gov.ua/index.php/statystychna-informatsiia> (дата звернення: 15.04.2021).
3. Економічна статистика. Навколишнє природне середовище : статистична інформація Державної служби статистики України: веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 15.04.2021).